

MANAGEMENTUL CADAVRELOR ÎN CONDIȚIILE PANDEMIEI COVID-19

Vasile GUZUN

Mihai PÎSLA

Scopul. Evaluarea aspectelor ce țin de gestionarea cadavrelor în pandemia COVID-19 pentru elaborarea recomandărilor de îmbunătățire a managementului în condiții de urgență în sănătate publică.

Obiective. Analiza studiilor, practicilor internaționale și a cadrului normativ național privind managementul cadavrelor în pandemia COVID-19; analiza viziunii specialiștilor cu privire la managementul cadavrelor în condițiile de urgență în sănătate publică, inclusiv COVID 19; evaluarea opiniei medicilor epidemiologi, reanimatologi și a medicilor morfopatologi cu privire la gestionarea cadavrelor în condițiile pandemiei; elaborarea recomandărilor pentru gestionarea optimă a cadavrelor în condițiile pandemiei COVID-19.

Materiale și metode. Tipul studiului – descriptiv de tip mixt (cantitativ și calitativ). Componenta cantitativă a fost efectuată prin chestionarea a 245 de medici anesteziologi-reanimatologi, morfopatologi și epidemiologi, selectați aleatoriu de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în perioada 01.01.2022 – 01.03.2022. Chestionarele au fost distribuite parțial online (Google forms) și pe suport de hârtie. Componenta calitativă a reieșit din analiza opiniilor medicilor anesteziologi-reanimatologi, morfopatologi și epidemiologi referitor la managementul cadavrelor, exprimate în cadrul a patru focus-grupuri. *Metodele studiului* – istorică, statistică, matematică, comparativă și grafică.

Rezultate obținute. Studiul a scos în evidență anumite date privind cunoașterea cadrului normativ național la subiectul cercetat; pericolul și gestionarea oportună a cadavrelor. Astfel, analiza comparativă și evaluarea răspunsurilor pe specialități ne-a permis să apreciem că ponderea respondenților care cunosc cadrul normativ existent este mai mare în rândul medicilor epidemiologi față de anesteziologi-reanimatologi și morfopatologi, respectiv 56,67%, 26,39% și 15,38%. O parte statistic semnificativă a medicilor morfopatologi (90,77%), anesteziologi-reanimatologi (84,72%) și epidemiologi (56,67%) nu consideră cadavrul un pericol epidemiologic, cea ce este în concordanță cu datele expuse de experți în literatura de specialitate.

La apariția unei noi afecțiuni, pentru a stabili un protocol terapeutic eficient, se studiază modificările morfopatologice, macro- și microscopice, imunologice, citogenetice determinate de noua boală. În cadrul cercetării a fost evaluată opinia medicilor privind necesitatea efectuării necropsiei. Corespunzător, medicii morfopatologi (93,85%), medicii anesteziologi-reanimatologi (77,78%) și medicii epidemiologi (46,67%) menționează că efectuarea autopsiei anatomopatologice nu este necesară.

Conform recomandărilor OMS și în baza ordinului MSMPS nr. 316 din 25 martie 2020 la etapa inițială a pandemiei COVID-19 s-a insistat la plasarea cadavrelor în saci impermeabili pentru protecția atât a personalului medical, cât și a rudelor pacienților decedați. Comparând datele obținute și analizând viziunile medicilor pe grupurile de specialități la acest subiect putem

concluziona următoarele: medicii anesteziologi-reanimatologi în 79,02% cazuri, medicii morfopatologi – în 80,00% cazuri și medicii epidemiologi în 56,67% de cazuri consideră neargumentată plasarea cadavrelor în saci impermeabili.

Concluzii. În studiu au fost depistate diverse opinii, dar și lacune privind managementul cadavrelor în pandemia COVID-19. În scopul excluderii multiplelor probleme legate de gestionarea defectuoasă a cadavrelor și eliminarea impactul negativ și de durată asupra sănătății mintale în societate este necesară elaborarea și implementarea unui ghid național privind managementul cadavrelor în situațiile de urgență, inclusiv pandemia COVID-19.

Cuvinte cheie. Gestionarea cadavrelor, pandemie, COVID-19, opinie medici.

ACCESIBILITATEA LA SERVICII DE REABILITARE A PACIENȚILOR CU ACCIDENT VASCULAR CEREBRAL

Nadejda ULINICI
Maria CUMPĂNĂ

Scopul. Evaluarea accesibilității la servicii de reabilitare ale pacienților cu sechele ale accidentului vascular cerebral (AVC), cu elaborarea recomandărilor menite să îmbunătățească accesul la servicii de reabilitare neurologică.

Obiective. Evaluarea opiniei pacienților cu AVC din perspectiva accesibilității la servicii de reabilitare; evaluarea opiniei managerilor/șefilor de subdiviziuni, medicilor de familie cu privire la accesibilitatea serviciilor de reabilitare pentru pacienții cu AVC; elaborarea recomandărilor menite să îmbunătățească accesul la servicii de reabilitare a pacienților cu AVC.

Materiale și metode. Tipul studiului – descriptiv de tip mixt (cantitativ și calitativ). Studiul cantitativ a fost efectuat prin chestionarea a 435 de pacienți cu AVC de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în perioada noiembrie 2021 - martie 2022. Pentru studiul calitativ au fost realizate 6 focus grupuri a câte 6 persoane – manageri/șefi de subdiviziuni și medici de familie. *Metodele studiului* – istorică, statistică, matematică, comparativă și grafică.

Rezultate obținute. Repartizarea respondenților conform mediului de trai este: 52% – mediul rural, iar 48% – în mediul urban. În lotul de studiu au participat diferite categorii de vârste, dar predomină pacienții cu vârsta cuprinsă între 66-75 de ani (55%). Prezența bolilor cronice o atestă toți respondenții. Cele mai multe AVC predomină la pacienții cu vârsta cuprinsă între 65-76 ani (55,08%). Un procent înalt se menține și la pacienții cu vârsta cuprinsă între 56-65 ani (23,35 %).

În cele mai multe cazuri (85,28%) simptomatologia patologiei AVC reprezintă complicațiile asociate ce cuprind paralizia sau pierderea mișcărilor musculare, dificultăți de vorbire sau înghițire, pierderea memoriei sau tulburări emoționale sau depresive. Fiind intervievați privitor la urmarea tratamentului de reabilitare, doar 29% din respondenți au afirmat că au urmat un asemenea tratament, în timp ce majoritatea persoanelor cu AVC au nevoie de acesta. Principalele bariere privind accesul la neuroreabilitare identificate de studiu au fost: lipsa CT cerebral (29%), lipsa secției de reabilitare în spitale (24%), „nu li s-a propus tratament” (21%). Doar unul din 5 pacienți cu AVC a urmat tratament de reabilitare într-o instituție privată. Privind medicul care recomandă tratamentul de reabilitare un mare rol îl are medicul neurolog